

Zaštita biodiverziteta plavne doline basena reke Save

Zasavica, Srbija / Vladimir Dobretić

Reka Sava

Reka Sava je druga po veličini pritoka Dunava, jedna od žila kucavica za zemlje kroz koje protiče. Od životnog značaja za stanovništvo na tom području, Sava je i od izuzetnog značaja za biološku i predeonu raznovrsnost. Sadrži najprostraniji aluvijalni kompleks plavnog zemljišta i nizijskih šuma u dunavskom basenu. Sava je jedinstveni primer očuvanog plavnog područja, koje istovremeno omogućava kontrolu poplava i zaštitu biološke raznovrsnosti. Dužina reke od izvora do ušća u Dunav iznosi 945 km. Sava izvire u Sloveniji i prolazi kroz Hrvatsku u dužini od 562 km, čineći granicu sa Slovenijom u dužini od 2 km, a sa Bosnom i Hercegovinom granicu dužine 311 km. Svoj tok nastavlja u Srbiji gde se uliva u Dunav. Najznačajnije predeone odlike nalaze se u centralnom delu basena Save, koji

karakteriše mozaični raspored prirodnih plavnih dolina i kultiviranih područja nastalog kao rezultat tradicionalnog načina korišćenja zemljišta u rečnim dolinama srednje Evrope u prošlosti. Naučnici i stručnjaci za zaštitu prirode smatraju Savu jednim od "krunskih dragulja, prirode u Evropi, svrstavajući je kao jedno od središnjih područja Pan-evropske strategije za očuvanje biološkog i predeonog diverziteta Saveta Evrope (PEBLDS).

Projekat

Da bi obezbedili integraciju zaštite ekoloških vrednosti reke Save u plan upravljanja, Svetska unija za zaštitu prirode (IUCN) i Wageningen International (WI, Holandija), uz tehničku podršku Orbicon-a (Danska), zajednički su pokrenuli projekat pod nazivom "Zaštita biodiverziteta plavnog područja

basena reke Save,, sa ciljem podsticanja država savskog basena da utvrde, odrede i upravljaju biološkom i predeonom raznovrsnošću duž Save, kao i pružanja podrške u primeni EU direktiva o pticama i staništima. Predloženi projekat će demonstrirati nove mere u zaštiti i upravljanju, koje imaju za cilj da objedine efikasno korišćenje zemljišta, zaštitu i upravljanje biološkom rasnovrsnošću, kao i zaštitu od poplava.

Donatori i partneri

Ovaj projekat finansiraju Program LIFE – treće zemlje i Švajcarska agencija za razvoj i saradnju. Međunarodni podnositelj projekta odgovoran za njegovo izvršenje je regionalna kancelarija IUCN-a za Evropu. Tokom ovog projekta, IUCN će zajedno sa WI biti odgovoran za rukovođenje, dok će partnerske institucije zemalja basena reke Save – Centar za ekologiju i prirodne resurse Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Poljoprivredni institut Republike Srpske, Državni zavod za zaštitu prirode Hrvatske, Zavod za zaštitu prirode Srbije, pružati neophodnu stručnu pomoć kroz učešće u radnim grupama i obuci. Dodatnu stručnu podršku obezbediće Zavod Republike Slovenije za zaštitu prirode.

Velika bela čaplja / Vladimir Dobretić

Pobilsko govče / Vladimir Dobrić

Ciljevi i aktivnosti

Opšti cilj projekta je zaštita i očuvanje jedinstvenih predela i raznovrsnosti biljnog i životinjskog sveta duž reke Save. Realizacija ovog cilja sprovede se tako što će se zemljama duž Save pružiti podrška u cilju: utvrđivanja, zaštite i upravljanja plavnim područjima značajnim za očuvanje predeone i biološke raznovrsnosti u skladu sa kriterijumima EU direktiva o pticama i staništima; stvaranja jedinstvene prekogranične ekološke mreže sastavljene od centralnih područja, prelaznih područja i koridora; podsticanja načina korišćenja zemljišta koji podržavaju zaštitu predela i biodiverziteta; podizanja svesti javnosti o potrebi zaštite i odgovarajućem upravljanju jedinstvenim predelima i biološkom raznovrsnošću duž Save putem međunarodne saradnje.

Ovaj projekat će pružiti pomoć u izradi nacionalnih uputstava za tumačenje EU Natura 2000 tipova staništa koji se odnose na reku Savu sa ciljem da se ispune uslovi Evropske unije prilikom selekcije predela koji će biti obuhvaćeni ekološkom mrežom, kao i da se na regionalnom i nacionalnom nivou pruži doprinos primeni odgovarajućih konvencija (Bernska i Bonseljska konvencija, Konvencija o biološkoj raznovrsnosti).

Da bi se formirala ekološka mreža, potrebno je izvršiti inventarizaciju biološke raznovrsnosti s posebnim osvrtom na utvrđivanje tipova staništa i vrsta navedenih u dodacima EU direktiva o pticama i staništima, uz procenu postojećih sistema zaštićenih područja u zemljama savskog sliva. Obuka i jačanje kapaciteta pružice pomoć državama u pogledu primene direktiva o pticama i staništima, kao i drugih relevantnih međunarodnih konvencija o zaštiti i održivom korišćenju biološke raznovrsnosti.

Štaviše, projekat ima za cilj da utvrdi ugrožavajuće faktore za biološku raznovrsnost plavne doline Save, kao i da definiše status zaštite postojećih Natura 2000 staništa i vrsta duž reke.

Specifične odlike plavnog područja Save neposredno su povezane sa tradicijom korišćenja ovog zemljišta za ispašu domaćih životinja, koja je tokom vremena uticala i formirala izgled ovog područja. Očuvanje karakterističnih predela i biološke raznovrsnosti podrazumeva da se nastavi sa ispašom stoke, čime će se omogućiti da lokalne zajednice očuvaju tradicionalan način poljoprivrede. Ovaj projekat se suočava sa zadatkom da očuva praksu korišćenja zemljišta za ispašu, a da se u isto vreme za poljoprivrednike osigura dovoljno prihoda.

Projekat će pomoći da se nadležne institucije i naučne ustanove zemalja ovog područja osposobe za upravljanje i razmenu podataka o ekološkoj mreži, kako putem izgradnje neophodnih kapaciteta, tako i preko razvoja GIS baze podataka. Potrebno je da Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija i Slovenija usaglase i zajednički koriste strukturu i procedure koje se odnose na GIS bazu podataka sa svim informacijama relevantnim za uspešno sprovođenje projekta.

Od izuzetnog je značaja da se obezbedi javna i politička podrška zaštiti i uprav-

ljanju međunarodnom ekološkom mrežom duž reke Save. Između ostalog, to će se postići upoznavanjem javnosti sa ulogom koju plavna područja Save imaju u zaštiti biološke raznovrsnosti, kao i sa time koliko su ova plavna područja značajna za ublažavanje posledica od poplava.

Jedan od glavnih ciljeva ovog projekta je unapređenje saradnje između sektora koji se bave očuvanjem životne sredine i sektora vodoprivrede u svakoj od pomenutih zemalja.

Za dodatne informacije kontaktirajte:

Boris Erg, menadžer projekta
IUCN Programska kancelarija za jugoistočnu Evropu
Dr Ivana Ribara 91, 11070 Beograd
Srbija
Tel: + 381 11 22 72 411
Faks: + 381 11 22 72 531
E-mail: boris.erg@iucn.org
<http://www.iucneurope.org>

Duška Dimović, koordinator
Zavod za zaštitu prirode Srbije
Dr Ivana Ribara 91, 11070 Beograd
Srbija
Tel: + 381 11 20 93 852
Faks: + 381 11 20 93 867
E-mail: duska@natureprotection.org.yu
<http://www.natureprotection.org.yu>

Obedska bara / Vladimir Dobrić